

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

6. An Pontifex possit præcipere, ut infantes filij Hæreticorum, &
Apostatarum baptizentur, invitis Parentibus? Et quid de filiis Infidelium? Et
quid, si saltem alter Parens sit fidelis, seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

RESOL. VI.

An Pontifex possit precipere, ut infantes filij Hæreticorum, & Apostatarum baptizentur, inuitis parentibus.

Et quid de filiis infidelium.

Et quid, si saltem alter parens sit fidelis, seu baptizatus, an puer, illis inuitis possit baptizari.

Et idem proportionate dixerendum est, si proles sit sub cura plurium tuorum, quorum vnus saltem est Christianus.

Et idem est sentiendum, quando alter pater consentit, quamuis uterque sit Ethnicus.

Et idem est de parulo, qui non habet Patrem, sed auum paternum, quod potest baptizari ipso consentiente, quamuis mater sit inuita.

Et quid de filiis infidelium mancipiorum, an possint, illis inuitis, baptizari?

Et quid de infidelibus pollicite tantum subditis Principibus Christianis, an possint eorum infantes, ipsi inuitis baptizari? Ex part. 8. tract. 1. Res. 2.

Sup. hoc, quod hic supponitur, leg. latam doctrinam Res. seq. & cum eodem Lugo tatum hic citato in principio Res. 102.

§. 1. **S**uppono pro presenti tractatu cum Amico, in cursu Theolog. tom. 8. disp. 18. num. 1. scilicet. 1. Eminentissim. Carol. de Lugo de Euchar. disp. 19. scilicet. 8. num. 112. & Perez de sacrament. Matrimon. disp. 21. scilicet. 1. num. 1. & aliis, quod licet in Summo Pontifice non sit authoritas inli- tuendi Sacramenta, vel ea quoad substantiam mutandi; est tamen potestas statuendi, vel mutandi, quæ salua Sacramentorum substantiâ, & suscipientium vtilitati, & ipsorummet Sacramentorum venerati- oni, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire iudicauerit, vt idem definit Triden- tinum sess. 21. cap. 2. sine qua potestate, neque Ec- clesiasticum regimen: neque animarum salus, ne- que Sacramentorum veneratio, & cultus consi- stere possent.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Resol. 85. & 88. §. vnde.

2. Hoc supposito ad questionem affirmatiue respo- deo cum Hurtado de sacrament. Baptism. disp. 3. difficult. 4. Præposito in 3. part. D. Thomæ, quest. 68. art. 10. & ibi omnes expositores. Dicendum est igitur, quod si parentes sine directè subiecti spi- rituali iurisdictioni Ecclesiæ, quales sunt, non so- lum, qui Christianam fidem profitentur, & ser- uant; sed etiam quicumque baptizati sint, etiam si sint Hæretici, aut Schismatici, aut penitus per apo- stasiam à fide defecerint: eorum, inquam, filij, si in potestatem Ecclesiæ veniant, ipsis parentibus inui- tis, & contradicentibus adhuc baptizandi sunt. Est res certa. Et pater, tum quia Ecclesiæ potest ipsosmet parentes compellere, vt veram profitean- tur, ac seruent fidem: ergo potest etiam compellere, vt offerant suos filios ad Baptismum: Sique nolint, habeat tamen in sua potestate ipsos infantes, om- nino eos baptizare poterit, ac debeat. Tum præ- terea, Ecclesiæ habet directè iurisdictionem super ipsosmet infantes, qui nascuntur ex parentibus bap- tizatis, atque ad eò sibi subditis: ergo habet ius, & auctoritatem illos baptizandi, etiam inuitis ipsis parentibus.

3. Aduertit tamen Granadus de Sacram. contr. 4. tract. 4. disp. 5. scilicet. 3. num. 17. accidere interdum posse, vt non liceat Ecclesiæ baptizare infantes in- uitis parentibus baptizatis, ac proinde subiectis Ecclesiasticæ potestati. Notauit hoc Franciscus Suarez disp. 25. scilicet. 5. §. hac argumenta, & bre- uiter declaratur, ac confirmatur: licet enim per se loquendo, Ecclesiæ habeat hanc potestatem bap- tizandi filios parentum baptizatorum, nec opus sit

expectare consensum illorum, quia eo ipso quod parentes ad Ecclesiam pertineant, tenentur in hac re illi obedire, possuntque ad eò compelli, & si opus sit, separari infantes à parentum consortio, iuxta ea, quæ initio disputationis supponcbamus. Si tamen accidat id, quod in rebus humanis non est impossibile, parentes esse quidem baptizatos, sed Hæreticos; quibus vel Baptismus ipse displicet, vel saltem fides, quæ paruulis infunditur in Baptis- mo, nec possint paruuli ab eorum conuictu sepa- rari, aut alia ratione sufficienter defendi, ne cum adoleuerint, decipiantur, & peruertantur à paren- tibus; non licebit Ecclesiæ illos contra parentum voluntatem baptizare, propter secundam ratio- nem, supra adductam, pro nostra conclusione, quæ, quo ad præcipuam partem, urget etiam isto casu: cederet enim in detrimentum Christianæ Religio- nis, foretque id sanctum dare canibus, vt il- lud conculerent, & contumeliis afficiant. Ita Gra- nadus.

4. **S**ed his non obstantibus, ego cum Layman olim contrarium docui, & hanc sententiam, me citato, teneo etiam nouissimè doctus, & amicissi- mus P. Auerfa, nunc denud suæ Religionis Gene- ralis, tract. de sacram. Baptism. quest. 68. scilicet. 3. vbi sciat: Artamen quando Ecclesiastici ministri non habeant vires abstrahendi filios à parentibus Hæ- reticis, aut Apostatis, habitantibus in suis locis, vbi impugne degunt, non debere illos baptizare, notant Suarez disp. 24. scilicet. 5. Coninch hac quest. art. 10. num. 81. Heredia de Baptism. part. 7. dub. 3. num. 8. Quia postea tales filij impiis cærgemonis, & doctri- nis apud suos inbuentur, contra dignitatem, & re- uerentiam Baptismi. Sed rectè Layman lib. 5. mo- ralis Theolog. tract. 5. cap. 6. num. 12. Diana part. 3. tract. 4. resol. 7. & quidam alij admittunt, debere baptizari: tum quia si ante vltim rationis decedant, saluabuntur: tum, quia forte ad tempus inuincibili ignorantia poterunt excusari, dum prauis doctri- nis imbuentur: tum, quia forte facilius ad veram fidem redibunt, si seuerit se fuisse à ministro Catholico baptizatos. Ob quam spem potest permitti oppositum periculum irreuerentiæ, dum iam Ec- clesiæ habet ius tales filios parentum sibi subdito- rum baptizandi. Ita Auerfa. Sed post hæc scripta inueni hanc questionem pertractare etiam, me ci- tato, Eminentissimum Cardinalem Lugo, de f. de. disp. 21. scilicet. 2. num. 20. & seqq. ad illud, & non pigebit.

Quæ hic est in tom. 1. tr. 1. Res. 85.

5. **N**otandum est tamen hic, quod licet non liceat inuitis parentibus infidelibus eorum infantes bap- tizare, tamen optime obseruat Granadus vbi su- pra, scilicet. 3. num. 16. cum Ioanne Præposito in 3. part. D. Thomæ, quest. 68. art. 10. dub. 1. num. 44. quod si saltem alter parens sit fidelis, seu baptizatus, pue- rum posse illis inuitis baptizari; quia cum ius sin- gulorum in prolem sit æqualis, quando alter subdi- tur Ecclesiæ, illa ratione subditi, in fauorem reli- gionis, potest puerum inuitis parentibus baptizare, eorumque curæ subducere; cum enim eo casu pos- sit sibi subito præcipere, vt Baptismum procuret infanti, & fidelis id possit facere, imò teneatur, quantumuis comparis infidelis repugnet, sequitur quod Ecclesiæ inuito fideli possit eundem baptiza- re, & si necessè sit ad conferendam Baptismi san- ctitatem, parentum potestati subducere. Ita com- munitè Doctores, & insinuat in Concilio To- letano III. cap. 14. vbi dicitur: Iudeis non liceat Christianas habere vxores, &c. & filio, qui ex tali coniugio nati sunt, assumendos esse ad Bap- tismum, scilicet etiam inuitis parentibus; & clariùs in Toletano IV. cap. 61. Filij, qui ex talibus

(Iudæo

In ordine ad Sacramenta, Resol. VI. 11

(Iudeo scilicet, & Christiana) nati sunt, fidem atque conditionem matris sequantur: similiter & illi, qui procreati ex infidelibus mulieribus, sed fidelibus viris, Christianam religionem sequuntur; ubi & alia ratio insinuat, quod scilicet, si nolit pater & alia ratio insinuat, quod scilicet, si nolit pater infidelis converti, atque aded coniuges sint separandi, iuxta illud decretum, proles debeant sequi partem Christianam in favorem fidei, prudentiam tamen opus est, neque est precipienda collatio Baptismi, vel si putetur pater infidelis convertentur, vel si & tendus ut consentiat, vel prudenter putetur quod proles non poterit abstracta abque tum- ma difficultate, & non sine aliqua nominis Christiani iactura. Idem proportione dicendum, si proles sit sub cura plurium tutorum, quorum unus saltem sit Christianus. Idem etiam dicendum, quando alter parens consentit quamvis uterque sit Ethnicus, quia consensus unus tribuit ius Ecclesiae baptizandi partem etiam altero invito. Colligitur plane haec veritas ex cap. 2. de conversione infidelium, & ex cap. Indag. 2. §. 1. ubi dicitur, si pater, si mater, aut pater fidelis sit, debere filium imitari parentem fidelem, atque ita posse baptizari. Imò Valentia refert ex aliis, Gregorium XIII. statuisse, ut parvulus, qui non habebat patrem, sed amam paternam, baptizaretur ipso consentiente, quamvis mater esset inuita.

6 Sed quid dicendum de infidelibus pollicitè tantum subditis Principibus Christianis, an possint eorum infantes ipsis inuitis baptizari? Affirmative respondet Scotus in 4. dist. 4. quest. 9. Gabriel quest. 2. art. 1. dub. 7. & ex neotericis duo viri doctissimi, Guilelmus Etlus in 4. dist. §. 2. & Petrus Loica in 2. 2. D. Thom. quest. 10. art. 12. dist. 37. conclus. Et censent, principes tanquam Dei ministros posse cogere subditos ad legum divinarum observationem, & proinde compellere etiam infideles, ut proliis ius Baptismi procurarent, & si negligant, posse eos punire abstractione prolium, & Baptismi procuratore; unde censetur prudenter procedendum, ut parentes nihil sciant, antequam proles baptizetur, ne in odium religionis Christianae, & Sacramentorum eam interficiant. Si haec incommoda evitari possent, censent Principem non tantum posse procurare Baptisimum parvulis, sed etiam teneri; quia, per se loquendo, tenetur uti legitime ea potestate, quam habet in subditos.

7 Deinde, si pater vellet infantem occidere, aut daret ipsum à periculo mortis, in quo sit liberare, posset ex consensu Principis invito patre infanti subueniri, quamvis necessarium esset ipsum de potestate patris eripere, & extrahere: imò, id etiam potest Princeps, quoties videt filium à patre pravis moribus instrui, & male educari; quia ad Principem spectat abutium patriae potestatis in filios corrigere, & emendare: sed infantes dictorum non baptizatorum sunt in manifesto periculo infidelitatis, quando adulti fiunt, & sunt in peccato originali, & parentes nolunt illis subueniri, sed volunt eos in morte originalis perseverare, & eos iterum morte infidelitatis occidere, si adulti fiunt; ergo Princeps, & quilibet alius ex consensu illius potest infantes dictorum non baptizatorum adhuc inuitum licite baptizare, & eos à patria potestate eripere.

8 Verum his non obstantibus, negativam sententiam docet D. Thomas in 3. p. quest. 68. art. 10. & communiter ibi eius expositores; quia ut optime observat Praepositus ubi supra in 3. part. quest. 68. art. 10. dub. 1. num. 49. Granada loco citato, sect. 3. num. 10. & Hurtadus de sacram. Baptisim. dist. 3.

diffic. 4. Amicus in cursu Theol. tom. 7. dist. 7. sect. 7. num. 221. & seqq. Ecclesia nunquam procuravit infantes infidelium subditorum Principibus Christianis religiosissimis hoc modo baptizari, cum tamen facile potuisset hoc eis persuadere; quod est signum, Ecclesiam nec in se, nec in Principibus Christianis hanc potestatem agnoscente, & iudicare id non expedire, cum potentissimi, & piissimi Imperatores facile potuissent occurrere incommodis.

9 Ceteras rationes videbis apud citatos Auctores. Notandum est tamen cum Praeposito ubi supra, num. 50. sententiam negativam intelligi, per se loquendo; & sepositis particularibus causis, propter quas Princeps iuste possit à parentibus abstractere, & eorum curam subducere; ut si propter atrociam crimina contra legem naturae, vel iustas leges Principis commissa, illa vel simili gravi poena possint affici; illo enim casu proles iuste abstracta posset inuitis parentibus baptizari: ea tamen in re magna circumspectione opus est, & Primum diligenter curandum, ut haec poena non leuiter infirmitur. Quia poena debet esse moderata, seposita criminis atrocitate, & non potest absque aliqua iniustitia excedere in ratione poenae conditionem criminis, prout in illo foro consideratur. Secundo, videndum ne ex illo modo puniendi parentes graviora mala sequantur, verbi gratia, ne occidant filios, metuentes, ne sibi eripiantur, ut intendant mysteria religionis Christianae, vel ne inde implacabile odium contra Christianam religionem oriatur, atque idcirco ita impediatur multorum conversio, &c. propter quae auerenda, saepius erit consultius proles non abstractere à parentibus, quamvis id iuste promoveatur.

10 Sed magis difficultas est, quid dicendum de filiis infidelium mancipiorum, an possint illis inuitis baptizari? Negativè respondet Capreolus in 4. dist. §. 1. art. 3. Maritillus 9. 4. dub. 2. Caietanus 9. 68. art. 10. & Catherinus in quosculo de pueris Iudeorum recipiendis ad Baptisimum, docent infantes filios non baptizatorum servorum, seu mancipiorum, non posse à dominis, neque ex eorum licentia, licite baptizari inuitis parentibus, quia infantes iure naturali subditi sunt parentibus, quoad educationem, & iure diuino quoad Baptisimum & salutem spiritualem: his autem iuribus nequit derogare ius civile, ex quo solo convenit dominis potestas in servos. Accedit, quòd Ecclesia norabitur, quòd violenter contra voluntatem parentum baptizet infantes.

11 At ego affirmativè sententiae adhaereo cum Praeposito ubi supra, dub. 3. num. 51. & Hurtado diffic. 3. ubi citant Durandum, Sotum, Valquez, & Coninch, quibus adde Valentiam, Suarez, & alios quos citat, & sequitur Granada loco citato, sect. 4. num. 21. Et ratio est, quia imprimis licitum est dominis separare parentes servos à filiis, illos vendendo, aut alia ratione utendo iure dominij. Eo autem ipso quòd separantur, ita ut non subiciantur infantes illorum gubernationi, sufficienterque provideatur, ne sit periculum perversionis, cessant rationes, ob quas non licet infantes infidelium baptizare: perinde enim se habent, ac si parentibus essent orbi. Nec est illicitum dominis vendere servos infideles, haec intentione, ut separentur à filiis; licetque istos baptizare; nam in hac re utuntur iure dominij, & id ordinant ad honestum finem, nempe salutem puerorum. Et eadem ratione si in bello iusto capiunt eiuismodi infantes, ac proinde omnino à parentum cura separantur, poterunt illis inuitis baptizari. Dixi autem doctri-

Sup. contro- in hoc, & seq. 5. in tom. 1. tr. 1. Ref. 87. à lin. 4. vique in finem, & in Ref. 88. & cursum in alia Ref. eadem annotationem.

VALENTIAE
OMNIA
O. IIII. V
E. III

12 : Tract. I. De Potestate Pontificis

nam huius consecrati esse veram, dummodo à parentibus filij separantur: nam si cum illis manerent per longum tempus, saltem usque ad adultam aetatem, non liceret eos baptizare contra parentum voluntatem; quia licet parentes sint serui, quando tamen filij manent cum illis, non possunt priuari potestate quam erga filios habent, cum in ipsa natura fundamentum habeat: & ita ad eos spectaret prospicere bono filiorum in humanis, & diuinis, ac proinde eis irrogaretur iniuria, si Ecclesia infantes istos baptizaret, possentque facile perueriti, cum primum rationis usum attingerent.

RESOL. VII.

Sop. prima
diffic. huius
tituli in
tom. 1. tr. 1.
lege latam
doctrinam
Ref. 32.

An Pontifex potuerit determinare tempus præcepti diuini suscipiendi Baptismum?

Et an Ecclesia poterit determinare tempus, in quo Ministri Ecclesie, & non in alio, deberent exhibere Baptismum adultis petentibus, scilicet Vigiliam Resurrectionis, & Vigiliam Pentecostes?

Et an ex dispensatione Pontificis possit quis etiam laicus solemniter baptizare, in casibus, in quibus iure diuino, potest baptizare, & absque dispensatione id non possint Diaconi inferiores: Ex part. 8. tract. 1. Resol. 2.

Quamvis r. 6
plene sup.
hoc lege ta-
men pro te-
pore, & præ-
cepto bap-
tizandi infan-
tes in tom. 1.
tr. 1. Doctri-
nam Ref. 28.
& 29. & sup.
doctrina hu-
ius Ref. Vide
Resol. not.
præteritæ
contra titu-
lum postea
& hic supra
§. 2. Ref. præ-
cedentis.

NEGatiue communiter respondent Doctores, & ideo Ochagavia tract. de sac. Baptism. quest. 15. conclus. 1. sic ait: Non potuit Ecclesia determinare tempus, vel interpretari, in quo debeant fideles baptizari. Probat, quia tale tempus est à iure diuino determinatum, vidimus in vltima conclusione præcedent. quæst. ergo Ecclesia id nullo modo potest immutare; solum potest declarare, & interpretari causas, ex quibus possint infideles differre Baptismum, quod etiam quilibet Doctor potest efficere. Solum autem Ecclesia potest definire tempus, in quo parentes Christiani debeant suos infantes baptizare ratione iurisdictionis, quam in patres habet, qui regere debent paruulos. Ita ille.

2. Dicendum est igitur, in Ecclesia non posse potestatem determinandi tempus præcepti diuini, quo adulti ante finem vitæ baptizari tenentur, & merito; quia præcepto diuino determinatum est hoc tempus, nempe cum primum commodè possint: ergo Ecclesia nequit aliud determinare, non solum definiendo, sed neque interpretando; etiamsi, quando occurrit dubium, an causa aliqua sit sufficiens ad dilationem Baptismi, id possit interpretari, non minus quam quilibet vir doctus, imò multò melius.

3. Non desinam, tamen hic adnotare quod Caietanus quest. 68. art. 3. Sotus in 4. dist. 5. quest. vnicæ, art. 3. & Ledesma 1. part. 4. quest. 9. art. 3. dub. 1. docent, Ecclesiam posse determinare tempus præcepti diuini, quo adulti obligantur baptizari ante finem vitæ, quia Christus Ecclesie commisit Sacramentorum dispensationem: ergo potest determinare tempus pro susceptione Penitentiae, & Eucharistiae.

4. Constitatur, quia Ecclesia de facto determinauit vigilias Resurrectionis, & Pentecostes in can. non ratione, & in can. duo tempora, & in can. Proprie de Consecratione, dist. 4. ergo in Ecclesia verè reperitur potestas ad id.

5. Verùm his non obstantibus ego puto non esse recedendum à prima, quam tenentur Vasquez, & Suarez, quos citat & sequitur Hurtadus de sacrament. Baptism. dist. 1. difficult. 17.

6. Notandum est tamen, quòd aliquando Ecclesia potuit determinare tempus, in quo ministri Ecclesie, & non in alio, deberent exhibere Baptismum, adultis petentibus, scilicet vigiliam Resurrectionis, & vigiliam Pentecostes. Ita habetur can. non ratione, de Consecrat. dist. 4. & eadem dist. can. duo tempora, & can. proprie, & alij Pont. & Concilia, quorum meminit Vasquez loco citato, & Leo I. epist. 4. ad Episcopos per Siciliam constitutos; qui addit, vigiliam Pentecostes esse additam pro celebratione Baptismi, vt tunc liceret eos baptizare, qui ob aliquod impedimentum in Paschatis vigilia non potuissent baptizari, in aliis verò temporibus, nisi ob causas in eisdem Canonibus expressas baptizare non licebat. Neque verò solum, vt voluit Soto in 4. dist. 5. quest. vnicæ, art. 3. aliis temporibus erat prohibitus ministris Ecclesie, baptizare cum Litaniis, & aliis solemnitatibus, quæ alio tempore in administratione huius Sacramenti non solent adhiberi, extra prædicta tempora, sed etiam sine huiusmodi solemnitatibus extraordinariis, quod aperte liquet ex epist. 78. alias 80. Leonis I. ad Episcopos Campanie scap. 1. vbi sic illis præcipit: Vt summam hanc, potentissimamque, Dei gratiam scilicet Baptismum, non nisi in Paschate, & Pentecostes die, desiderantibus, & Creditibus conferatis, manente quolibet tempore grauius necessitatum, ac periculorum consideratione, secundum quam oportet, subuenire. Si ergo Pontifex tantum concedit licentiam exhibendi Baptismum extra illa tempora, necessitate aliqua se offerente, quòd intelligendum est sine Litaniis, & ceremoniis vigiliae Pentecostes, ergo non licet illum exhibere etiam sine his ceremoniis, nulla exigente necessitate. Sed quòd dictis tantum temporibus conueniens esset Baptismus, probatur ex D. Thoma 3. part. 9. art. 3. Primo, nè Ecclesia facile deciperetur ab infidelibus sicte petentibus Baptismum, sed vnumquemque probare posset, quo animo ad Baptismum accederet. Secundo propter reuerentiam huius Sacramenti. Siricius Papa relatus in dicto can. non ratione, aperte sentit, tunc temporis fuisse licitum quouis tempore paruulos baptizare. Quod & propter plurima eorum pericula, & quia probatione non indigent, cum sint incapaces rationis; dispensatum fuisse credo. Et quidem etiam Romæ hoc est in usu, vt refert Vasquez ibidem, cap. vltim. aliquos adultos quottannis in Sabbatis illis baptizare. Illa tamen consuetudo solum dictis temporibus baptizandi adultos, ferè in tota Ecclesia abrogata est per contrariam consuetudinem, vt quotidie videmus, vt docuit Rupert. lib. 4. diuinarum Officiorum, cap. 18. Ochagavia obi supra, & Hurtadus, qui etiam rectè disput. 2. difficult. 4. obseruat ex dispensatione Pontificis quemlibet, etiam laicum, posse solemniter baptizare in casibus, in quibus iure diuino potest baptizare, quia solemnitas Baptismi solo iure Ecclesiastico introducta est, & absque dispensatione id non posse Diaconis inferiores: quia solemnitas Baptismi non est præscripta ab Ecclesia pro his quibus ex vi Ordinis non conuenit digne, & competenter baptizare, sed tantum pro ordinatis ad id.

RESOL. VIII.

An Pontifex possit committere laico; vt in casu necessitatis solemniter Sacramentum Baptismi ministret?

Et extra casum necessitatis, vt licite conferant Baptismum, an inter Ministros huius Sacramenti

Sup. hoc m. 2.
gis latè in
§. 1. & 2. Res.
fol. seq.